ความชุกและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการขับรถประสบอุบัติเหตุ ของผู้ขับขี่รถแท็กซี่ในกรุงเทพมหานคร

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสุขภาพจิต ภาควิชาจิตเวชศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีการศึกษา 2539 ISBN 974-635-255-5 ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

PREVALENCE AND FACTORS RELATED TO TRAFFIC ACCIDENTS AMONG TAXI DRIVERS IN BANGKOK METROPOLIS

Mrs. Wanlapa Wongsarnsri

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the pegree of Master of Science in Mental Health

Department of Psychiatry

Graduate School

Chulalongkorn University

Academic Year 1996

ISBN 974-635-255-5

หัวข้อวิทยานิพนธ์	ความซุกและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการขับรถประสบอุบัติเหตุของผู้ขับขี่ รถแท็กซี่ในกรุงเทพมหานคร
โดย	นางวัลภา วงศ์สารศรี
ภาควิชา	จิตเวชศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พวงสร้อย วรกุล
บัณฑิตวิทยาส	ลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้นับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
	้ กสูตรปริญญามหาบัณฑิต
	(ศาสตราจารย์ นายแพทย์ ศุภวัฒน์ ชุติวงศ์)
คณะกรรมการสอบวิท	ายานิพนธ์
	ประธานกรรมการ (รองศาสตราจารย์ แพทย์หญิงนั้นทิกา ทวิชาชาติ)
	(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์บดี ธนะมั่น)

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสีเขียวนี้เพียงแผ่นเดียว

วัลภา วงศ์สารศรี : ความชุกและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการขับรถประสบอุบัติเหตุ ของผู้ขับขี่รถแท็กซี่ในกรุงเทพมหานคร (PREVALENCE AND FACTORS RELATED TO TRAFFIC ACCIDENTS AMONG TAXI DRIVERS IN BANGKOK METROPOLIS) อ.ที่ปรึกษา : ผศ. พวงสร้อย วรกุล ; 151 หน้า, ISBN 974-635-255-5.

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อหาความชุกของการขับรถประสบอุบัติเหตุของผู้ขับชี่รถแท็กซี่ ในกรุงเทพมหานคร และศึกษาปัจจัยด้านชีวจิตสังคมและปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมของผู้ขับชี่รถแท็กซี่ที่มีผล ต่อการขับรถประสบอุบัติเหตุ โดยใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 648 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวม ข้อมูลคือแบบสัมภาษณ์ส่วนบุคคล แบบวัดความรู้เกี่ยวกับการขับชี่รถให้เกิดความปลอดภัย แบบทดสอบ บุคลิกภาพ The Maudsley Personality Inventory (MPI) และแบบทดสอบปัญหาทางสุขภาพจิต The General Health Questionaire-30 (GHQ-30) วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป SPSS/PC

ผลการวิจัยพบว่า

- 1. ความชุกของการขับรถประสบอุบัติเหตุของผู้ขับชี่รถแท็กชี่ในกรุงเทพมหานครคิดเป็นร้อยละ 61.5
- 2. ปัจจัยด้านชีวจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับการขับรถประสบอุบัติเหตุ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05-.001 ได้แก่ การใช้ยาและสารเสพติด ประสบการณ์ในการขับขี่รถแท็กซี่ ความรู้เกี่ยวกับการ ขับขี่รถให้เกิดความปลอดภัย บุคลิกภาพ ปัญหาทางสุขภาพจิต จำนวนวันหยุดต่อเดือนและการตรวจ สภาพรถ

ปัจจัยที่ร่วมกันพยากรณ์การขับรถประสบอุบัติเหตุ ได้แก่ สุขภาพจิต บุคลิกภาพ ความรู้ เกี่ยวกับการขับขี่รถให้เกิดความปลอดภัย การใช้ยาและสารเสพติด ประสบการณ์ในการขับขี่ และการ ตรวจสภาพรถ ตามลำดับ ซึ่งร่วมกันพยากรณ์การขับรถประสบอุบัติเหตุได้ ร้อยละ 38.1

3. ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับการขับรถประสบอุบัติเหตุ ได้แก่ การขับรถในขณะที่ สภาพรถปกติ ทางตรง ผิวถนนเรียบ เส้นทางที่คุ้นเคย และทัศนวิสัยแจ่มใส คิดเป็น ร้อยละ 93.9, 63.1, 84.7, 86.7 และ 84.9 ตามลำดับ

ภาควิชา	ลายมือชื่อนิสิต อิลา อาศัสพร์
สาขาวิชา สุขภาพจิต	ลายนื้อชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา เป็นสริก 🧼
ปีการศึกษา2539	ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

พิมพ์ตันฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสีเขียวนี้เพียงแผ่นเดียว

C845204 : MAJOR MENTAL HEALTH

WANLAPA WONGSANSRI : PREVALENCE AND FACTORS
RELATED TO TRAFFIC ACCIDENTS AMONG TAXI DRIVERS IN
BANGKOK METROPOLIS. THESIS ADVISOR : ASSIST.PROF. PUANGSOY
WORAKUL. 151 pp, ISBN 974-635-255-5.

The purpose of this study was to determine the prevalence of traffic accidents and to study factors related to traffic accidents among taxi drivers in Bangkok metropolis. The sample used in this study were 648 taxi drivers. The personal questionaires, safety driving knowledge questionaire, Maudsley Personality Inventory (MPI) and General Health Questionaire-30 (GHQ-30) were used. The data were analyzed with the SPSS/PC program.

The major finding were as follow:

- 1. The prevalence of traffic accidents among taxi drivers was 61.5 percents
- 2. Biopsychosocial factors statistically significant at .05-.001 level related to traffic accidents were substance use behavior, experience of taxi driving, safety driving knowledge, personality, mental health problem, holidays of driving per month and car inspection.

Factors that could predict traffic accidents were mental health, personality, safety driving knowledge, substance use behavior, experience of taxi driving and car inspection respectively. The predictors accounted for 38.1 percents of the variances.

3. Environmental factors related to traffic accidents were driving a good condition taxi, on a strait, smooth surface, familiar road and in good vision. The percentages of these factors were 93.9, 63.1, 84.7, 86.7 and 84.9 respectively.

ภาควิชา จิตเวชศาสตร์	ลายมือชื่อนิสิต วิลพ วาพี่สงพร่
สาขาวิชา สุขภาพจิต	ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา Шอเสร้อง 🤉 🚉
ปีการศึกษา 2539	ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาอย่างดียิ่งของ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พวงสร้อย วรกุล อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ แพทย์หญิงนั้นทิกา ทวิชาชาติ และศาสตราจารย์ แพทย์หญิงทัสสนี นุชประยูร ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา ช่วยเหลือ ตรวจสอบ แก้ไขโครงร่างวิทยานิพนธ์ ผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 4 ท่าน คือ นายแพทย์ อุดม ลักษณวิจารณ์ นาย แพทย์นิพัทธิ์ กาญจนธนาเลิศ พันตำรวจโทบุญเกิด มาอ่อง และร้อยเอกหญิงพนมพร พนม วัน ณ อุยธยา ได้กรุณาให้เกียรติเป็นผู้ตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ผู้ช่วย ศาสตราจารย์ เกษมศักดิ์ ภูมิศรีแก้ว เป็นผู้ให้คำแนะนำช่วยเหลือและอนุญาตให้นำแบบ ทดสอบบุคลิกภาพ MPI มาใช้ได้ รองศาสตราจารย์ ดร.เชิดศักดิ์ โฆวาสินธุ์ ได้กรุณาให้คำ แนะนำ ปรึกษาด้านสถิติ อาจารย์วงศ์วรรณ วงศ์สุภา กรุณาตรวจแก้ไขรายการเอกสารอ้างอิง และให้กำลังใจสนับสนุนมาโดยตลอด ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณมา ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ แพทย์หญิงนั้นทิกา ทวิชาชาติ และรองศาสตราจารย์ นายแพทย์บดี ธนะมั่น ที่ได้กรุณาให้เกียรติเป็นประธานและกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ พร้อม ทั้งให้คำแนะนำ ตรวจแก้ไข ข้อบกพร่องต่าง ๆ ให้วิทยานิพนธ์สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ฝ่ายต่าง ๆ ของกรมการขนส่งทางบก คุณบัญญัติ คันธา งานรถ ยนต์รับจ้าง (แท็กซึ่) คุณบุรินทร์ กุลเมธี ฝ่ายอบรมและสัมมนาการขนส่ง คุณศิริวรรณ นฤมล สัณฑ์ ฝ่ายใบอนุญาตขับรถยนต์ ที่ได้ให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่าง ๆ มากมาย รวมทั้งผู้จัดการ และผู้ขับขี่รถแท็กซี่ของบริษัทหรือสหกรณ์แท็กซี่ต่าง ๆ ที่ได้ให้ความร่วมมือ อำนวยความสะดวก อนุญาตให้เก็บข้อมูลและให้ข้อมูลตรงตามความเป็นจริง คุณชนิดา เรื่องเดช ผู้ทุ่มเทกำลังกาย และกำลังใจช่วยวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ และคุณอธิฐาน วงศ์สารศรี ผู้ที่มีส่วนร่วมในการ ดำเนินการเก็บข้อมูลอย่างดียิ่ง

ท้ายนี้ผู้วิจัยขอขอบคุณ พี่ เพื่อน น้องๆ และเจ้าหน้าที่ธุรการทุกท่าน ซึ่งไม่สามารถ กล่าวนามได้หมด ที่ได้ให้การสนับสนุนและมีส่วนช่วยเหลือในการวิจัยครั้งนี้มาโดยตลอด

วัลภา วงศ์สารศรี

สารบัญ

		หน้า
บทคัด	ย่อภาษาไทย	1
	ย่อภาษาอังกฤษ	จ
	รรมประกาศ	ฉ
	ų	ช
	บูตาราง	លូ
บทที่		
1	บทนำ	1
	ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
	คำถามของการวิจัย	4
	วัตถุประสงค์ของการวิจัย	4
	สมมติฐานของการวิจัย	4
	ข้อตกลงเบื้องต้น	4
	คำสำคัญและนิยามคำศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย	5
	การออกแบบการวิจัย	7
	ขอบเขตและข้อจำกัดในการทำวิจัย	7
	ปัญหาจริยธรรม	8
	ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	8
2	กรอบแนวคิด ทฤษฎี และวรรณคดีที่เกี่ยวข้อง	9
	สภาพทั่วไปเกี่ยวกับการจัดบริการรถแท็กชี่	9
	ความเป็นมาและความสำคัญ	9
	การกำหนดลักษณะทั่วไปและอัตราค่าบริการรถแท็กซี่	11
	การจัดบริการรถแท็กชี่ประเภทนิติบุคคล	16
	กฎหมายและระเบียบข้อบังคับที่สำคัญของผู้ประกอบอาชีพ	
	ขับรถแท็กชี่	19
	คุณสมบัติผู้ขอรับใบอนุญาตขับรถยนต์รับจ้าง (แท็กซี่)	20

สารบัญ (ต่อ)

		หน้า
บทที่		
2	(ต่อ)	
	แนวคิดและความสำคัญเกี่ยวกับการเกิดอุบัติเหตุ	21
	ความหมาย ชนิด และสาเหตุของการเกิดอุบัติเหตุ	21
	สาเหตุของการเกิดอุบัติเหตุทางการจราจรและยานพาหนะ	29
	ความรู้เกี่ยวกับการขับชี่รถให้เกิดความปลอดภัย	39
	ข้อกำหนดทั่วไปในการขับขี่รถให้เกิดความปลอดภัย	39
	เครื่องหมายจราจร	58
	ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	59
	ความชุกของการขับรถประสบอุบัติเหตุ	59
	ปัจจัยด้านชีวจิตสังคมของผู้ขับชื่	60
	ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมของผู้ขับขี่	67
3	วิธีดำเนินการวิจัย	69
	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	69
	ประชากร	69
	กลุ่มตัวอย่าง	69
	ขนาดกลุ่มตัวอย่าง	69
	วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง	70
	การเก็บรวบรวมข้อมูลและแหล่งที่มาของข้อมูล	71
	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	72
	แนวการวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้	75
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	77
	ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง	77
	ความชุกของการขับรถประสบอุบัติเหตุในกลุ่มตัวอย่าง	89
	ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านชีวจิตสังคมกับการขับรถประสบอุบัติเหตุ	92
	ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมกับการขับรถประสบอุบัติเหตุ	111

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่	
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	114
สรุปผลการวิจัย	116
อภิปรายผลการวิจัย	119
ข้อเสนอแนะ	127
รายการอ้างอิง	129
ภาคผนวก	136
ภาคผนวก ก. รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ	
ภาคผนวก ข. แบบสอบถามสำหรับผู้ขับรถแท็กชี่	139
ประวัติผู้วิจัย	151

สารบัญตาราง

					หน้า
ตารางที่	1	:-			
ตารางที่	2	:-			
		2.1	:	แสดงจำนวนบริษัทหรือสหกรณ์แท็กซี่และจำนวนรถแท็กซี่	
				ตามรายเขต	18
		2.2	:	ลำดับสาเหตุการตายตามอัตราต่อประชากร 100,000 คน	
				10 กลุ่มแรก ตามบัญชีตารางโรคพื้นฐานจากบัญชีจำแนกโรค	
				ระหว่างประเทศ แก้ไขครั้งที่ 10 พ.ศ. 2539	22
		2.3	:	จำนวนตายด้วยอุบัติเหตุต่าง ๆ พ.ศ. 2537	23
		2.4	:	สถิติคดีอุบัติเหตุจราจรทางบกที่เกิดขึ้นในพื้นที่กรุงเทพมหานคร	
				(ม.คมี.ค. 2539)	29
		2.5	:	ปัจจัยเกี่ยวกับบุคคลในอุบัติเหตุจราจร	31
ตารางที่	3	:-		, , ,	
ตารางที่	4	:-			
		4.1	:	จำนวน ร้อยละ ของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามลักษณะ	
				ทางประชากร	78
		4.2	:	จำนวน ร้อยละ ของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามลักษณะทาง	
				สังคม	79
		4.3	:	จำนวน ร้อยละ ของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามปัจจัยด้านการ	
				ประกอบอาชีพขับรถแท็กซึ่	80
		4.4	:	จำนวน ร้อยละ ของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามลักษณะ	
				การมีอาซีพอื่นนอกเหนือจากขับรถแท็กซี่	81
		4.5	:	จำนวน ร้อยละ ของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามรายได้	82
		4.6	•	จำนวน ร้อยละ ของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตาม	
				การมีอาชีพอื่นก่อนมาขับรถแท็กชี่	83
		4.7	:	จำนวน ร้อยละ ของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตาม	
				เหตุผลที่มาขับรถแท็กชื่	84
		4.8	:	จำนวน ร้อยละ ของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตาม	
				การใช้ยาและสารเสพติด	85

สารบัญตาราง (ต่อ)

60		หน้า
4.9 :	•	
		86
4.10:	•	
		86
4.11		
	การขับขี่รถให้เกิดความปลอดภัย	87
4.12	จำนวน ร้อยละ ของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามบุคลิกภาพ	87
4.13	จำนวน ร้อยละ ของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามปัญหาทาง	
	สุขภาพจิต	88
4.14:	ความชุกของการขับรถประสบอุบัติเหตุในกลุ่มตัวอย่าง	89
4.15:	จำนวน ร้อยละ ของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามประสบการณ์การ	
	เกิดอุบัติเหตุขณะขับรถแท็กชี่	90
4.16:	เปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างรายได้กับการขับรถประสบ-	
	อุบัติเหตุ	92
4.17:	เปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษากับการขับรถ	
	ประสบอุบัติเหตุ	93
4.18:	เปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างการใช้ยาและสารเสพติดกับ	
	การขับรถประสบอุบัติเหตุ	94
4.19:	เปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์ในการขับชื่	
	รถแท็กชี่กับการขับรถประสบอุบัติเหตุ	95
4.20:	เปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างความรู้เกี่ยวกับการขับขี่รถให้	
		96
4.21:	. ,	
	•	97
4.22:		
	·	98
4.23:		
	อุบัติเหตุ	99
	4.10: 4.11 4.12 4.13 4.14: 4.15: 4.16: 4.17: 4.18: 4.20:	 4.9 : จำนวน ร้อยละ ของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตาม การตรวจสภาพรถก่อนนำไปใช้

สารบัญตาราง (ต่อ)

				หน้า
ตารางที่	4 :- (	(ต่อ)		
	4.2	24:	เปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพสมรสกับการขับรถ	
			ประสบอุบัติเหตุ	100
	4.2	25:	เปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างภูมิลำเนาเติมกับการขับรถ	
			ประสบอุบัติเหตุ	101
	4.2	26:	เปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนวันหยุดต่อเดือนกับการ	
				102
	4.2	27:	เปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนชั่วโมงทำงานต่อวันกับ	
			การขับรถประสบอุบัติเหตุ	103
	4.2	28:	เปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างการมีอาชีพอื่นนอกเหนือจาก	
			การขับรถแท็กชี่กับการขับรถประสบอุบัติเหตุ	104
	4.2	29:	เปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างการตรวจสภาพรถก่อนการขับชื่	
			กับการขับรถประสบอุบัติเหตุ	105
	4.3	30:	เปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างประเภทของประกันภัยรถกับการ	
			ขับรถประสบอุบัติเหตุ	106
	4.3	31:	เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยระหว่างความรู้	
			และสุขภาพจิตกับการมีอาชีพอื่นนอกเหนือจากการขับขี่รถ	
			แท็กชื่	107
	4.3	32:	เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยระหว่างความรู้	
			และสุขภาพจิตกับการใช้ยาและสารเสพติด	108
	4.3	33:	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่าง	
			ของค่าเฉลี่ยระหว่างคะแนนความรู้กับประสบการณ์ในการ	
			ขับชี่รถ	109
	4.3	34:	ความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยคะแนนความรู้ของกลุ่มที่มี	
			ประสบการณ์ในการขับชี่รถที่แตกต่างกัน	109

สารบัญตาราง (ต่อ)

9/	
หนา	

ตารางที่	4 :- (ต่อ)		
	4.35:	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่าง	
		ของค่าเฉลี่ยระหว่างคะแนนสุขภาพจิตกับจำนวนวันหยุดต่อ	
		เดือน	110
	4.36:	ความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยคะแนนสุขภาพจิตของกลุ่มที่มีจำนวง	1
		จำนวนวันหยุดต่อเดือนที่แตกต่างกัน	110
	4.37:	จำนวน ร้อยละ ของกลุ่มตั วอย่าง จำแนกตามสภาพรถก่อนเกิด	
		อุบัติเหตุ	111
	4.38:	จำนวน ร้อยละ ของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามการจราจรและทาง	
		ที่ประสบอุบัติเหตุ	112
	4.39:	จำนวน ร้อยละ ของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามทัศนวิสัยขณะเกิด	
		อุบัติเหตุ	113

